

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	สิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมสุขภาพของคนพิการ ในจังหวัดเชียงใหม่ ภายหลังออกจากโรงพยาบาล	
ชื่อผู้เขียน	นางสาวปรียาพร มหาเทพ	
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์โสภณ อรุณรัตน์	ประธานกรรมการ
	อาจารย์อนันต์ เอี้ยวเจริญ	กรรมการ
	อาจารย์จำลอง ทะคำสอน	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมสุขภาพของคนพิการในจังหวัดเชียงใหม่ภายหลังออกจากโรงพยาบาล กลุ่มตัวอย่าง คือ คนพิการที่มีความบกพร่องของการเคลื่อนไหวของขาทั้งสองข้าง (paraplegia) ซึ่งเกิดจากการบาดเจ็บของไขสันหลังที่เคยเข้ารับการฟื้นฟูสภาพจากหอผู้ป่วยฟื้นฟูสภาพ 1 โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ในช่วงเดือนมกราคม 2541-เมษายน 2543 จำนวน 28 ราย โดยการคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และใช้แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป แบบประเมินสภาพบ้านและแบบประเมินพฤติกรรมสุขภาพ ซึ่งดัดแปลงมาจากแบบประเมิน FIM เพื่อประเมินความสามารถของคนพิการในการทำกิจวัตรประจำวัน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการ 5 ขั้นตอน คือ การจัดแฟ้ม การลงรหัสข้อมูล การจัดหมู่หรือแยกประเภทข้อมูล การพัฒนาแนวเรื่อง และการแก้ไขโครงสร้างและแนวเรื่อง จากนั้นนำเสนอโดยการบรรยาย

ผลการศึกษาพบว่า

1. สิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมสุขภาพของคนพิการภายหลังออกจากโรงพยาบาลมากที่สุด คือ สิ่งแวดล้อมด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งภายในบ้านและภายนอกบ้าน ได้แก่ ลานจอดรถ ทางลาด ห้องน้ำ ยานพาหนะ รองลงมา คือ สิ่งแวดล้อมด้านครอบครัวและสังคม ได้แก่ การดูแลของผู้สมรส กำลังใจจากบุตร รวมทั้งกำลังใจจากเพื่อนร่วมงานและนายจ้าง สิ่งแวดล้อมด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น การเปลี่ยนอาชีพใหม่ และสิ่งแวดล้อมด้านการเมือง ได้แก่ กฎหมายและนโยบายของรัฐ สิทธิที่คนพิการควรได้รับ

อย่างไรก็ตามสิ่งแวดล้อมทุกด้านล้วนมีความสำคัญต่อพฤติกรรมสุขภาพของ
คนพิการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล

2. คนพิการส่วนใหญ่มีพฤติกรรมสุขภาพซึ่งแสดงออกมาในรูปแบบกิจวัตรประจำวันที่ดี
คือ สามารถทำกิจวัตรประจำวันภายในบ้านได้ด้วยตนเอง สำหรับกิจวัตรประจำวันบางอย่างที่ต้อง
ทำนอกร้าน ได้แก่ การไปพบแพทย์ การพักผ่อน การเล่นกีฬา การประกอบอาชีพ การติดต่อ
ราชการ คนพิการจะทำได้ด้วยตนเองเป็นส่วนน้อย

Thesis Title	Environment Affecting Health Behavior of the Handicapped in Chiang Mai after Discharge from the Hospital	
Author	Miss Preeyaporn Mahatep	
M.Ed.	Health Promotion	
Examining Committee	Asst. Prof. Sopon Arunrutana	Chairman
	Lect. Anan Aeocharoen	Member
	Lect. Chumlong Tacomson	Member

Abstract

The purpose of this research was to investigate environment affecting health behavior of the handicapped in Chiang Mai after discharge from the hospital. The samples consisted of 28 paraplegias, discharged from rehabilitation ward of Maharaj Nakorn ChiangMai Hospital during January 1998 to May 2000. They were then selected by purposive sampling. The research using qualitative approach ; data were collected by means of in-depth interviews, participatory observation, general information forms, home modification assessment and health behavior assessment applied from FIM assessment to assess activities of daily living. They were then analyzed by statistic method for quantitative data and involved 5 steps : establishing field, coding the data, ategorising or grouping test units, developing themes and refining emerging themes and proposition for qualitative data. Data were then summarized by explantion.

Findings were as follows :

1. Environments that mostly affecting health behaviors were physical environment and facilitaties both inside and outside of their houses such as parking lots, slopes, toilets, vehicles. The second affected environment were family and social environments such as home care, emotional support of their children, colleagues and employer. Then economic environments such as increased expense, career change.

Finally, political environments such as the law, government policies and the handicapped-right were also affected. However, all aspects of the environment was important to the handicapped health behavior because they depended on different lifestyles of individuals.

2. Most of the handicapped had good health behaviors in activities of daily living by themselves. Activities of daily living such as meeting doctors, rests, sports recreation, works, contacts to government offices were difficult for them.